

«Այբ» ավագ դպրոց

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Քննաշրջան՝ 2025 թ., ապրիլ
Տնողություն՝ 1 ժամ 15 րոպե
Հավելյալ նյութ՝ Պատասխանների գրքույկ

ՈՒՇԱԴԻՐ ԿԱՐԴԱԼ ԱՅՍ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑԸ

Անհրաժեշտ է հետևել Պատասխանների գրքույկի կազմին գրված ցուցումներին:

Գրել մուգ կապույտ կամ սև գրիչով:

Պետք է պատասխանել **բոլոր** հարցերին:

Քննության վերջում բոլոր թղթերը հավաքել և հանձնել մեկ տրցակով:

Յուրաքանչյուր հարցի հնարավոր առավելագույն միավորը նշված է հարցի վերջում՝ աջ կողմում:

Հարցերի միավորների ընդհանուր քանակը **32** է:

Այս փաստաթուղթը բաղկացած է 4 տպագիր էջից:

Առաջադրանք 1

Միրելի՛ դիմորդ, ստորև ներկայացված է մի հատված Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմություն» աշխատությունից: Կարդա՛ այն և պատասխանի՛ր հարցերին:

Ապա Տիտանյան Բելը զորք հավաքեց Հայկի դեմ և հետևակ զորքի մեծ բազմությամբ եկավ, հասավ հյուսիս՝ Արարադի երկիրը՝ Կադմոսի տան մոտ: Կադմոսը փախուստ տվեց Հայկի մոտ՝ իրենից առաջ արագագնաց
սուրհանդակներ
ուղարկելով:

...Իսկ Բելը հանդուգն ու անճոռնի, ամբոխի զորությամբ, ինչպես մի հեղեղ, որ զառիվայրից ներքև է թափվում, շտապում էր հասնել Հայկի բնակության սահմանները՝ վստահ լինելով զորավոր մարդկանց քաջության և ուժի վրա: Այս ժամանակ ուշիմ ու խոհեմ հսկան՝ գեղագանգուր մազերով, վառվռուն աչքերով, շտապով հավաքեց իր որդիներին ու թոռներին՝ թվով շատ նվազ, քաջ և աղեղնավոր մարդկանց և ուրիշների, որ իրեն էին ենթարկվում, գնաց հասավ մի ծովակի ափ, որի ջրերը աղի են և մանր ձկներով հարուստ: Եվ իր զորքին ձայնելով՝
ասաց.

— Երբ մենք դուրս կգանք Բելի ամբոխի դեմ, աշխատենք այն տեղին պատահել, որտեղ կանգնած կլինի Բելը քաջերի բազմության մեջ, որպեսզի կա՛մ մեռնենք, և մեր ազգը Բելի ծառայության տակ ընկնի, կա՛մ մեր մատների հաջողությունը նրա վրա ցույց տանք, նրա ամբոխը ցրվի, և մենք հաղթություն տանենք:

Եվ ամբողջ ասպարեզներ դեպի առաջ անցնելով՝ հասան շատ բարձր լեռների միջև մի դաշտաձև տեղ: Եվ ջրերի հոսանքի աջ կողմում՝ բարձրավանդակի վրա ամուր դիրք գրավելով, գլուխները վեր բարձրացնելով՝ տեսան Բելի բազմաթիվ ամբոխի անկարգ հրոսակը, որ հանդուգն հարձակումով ցիրուցան սուրում էր երկրի երեսի վրա, իսկ Բելը մեծ ամբոխով հանդարտ կանգնած էր ջրի ձախ կողմում՝ մի բլրակի վրա՝ իբրև դիտանոցում:

Հայկը ճանաչեց սպառազինված ջոկատի խումբը, որտեղ Բելը մի քանի ընտիր և սպառազինված մարդկանցով ամբոխի առաջն էր անցել, և երկար տարածություն կար նրա ու ամբոխի միջև: Նա կրում էր եզրանշաններ ունեցող երկաթե գլխանոց, թիկունքի և կրծքի վրա՝ պղնձե տախտակներ, սրունքների և թևերի վրա՝ պահպանակներ, մեջքին կապել էր գոտի, որի ձախ կողմից կախված էր երկսայրի սուրը: Իր աջ ձեռքում բռնել էր հսկայական նիզակը, իսկ ձախում՝ վահան, նրա աջ և ձախ կողմում ընտիր զորականներ էին:

Հայկը, տեսնելով լավ սպառազինված Տիտանյանին և նրա աջ ու ձախ կողմի ընտիր մարդկանց, կանգնեցրեց Արամանյակին երկու եղբայրներով աջ կողմը, Կադմոսին իր ուրիշ երկու որդիներով՝ ձախ կողմը, որովհետև աղեղ և սուր գործածելու մեջ կորովի մարդիկ էին, ինքը կանգնեց առջևից, իսկ մյուս բազմությունը կանգնեցրեց իր ետևում, դասավորեց մոտավորապես եռանկյունաձև և հանդարտ առաջ շարժվեց:

Եվ երկու կողմի հսկաները, միմյանց հասնելով, երկրի վրա ահագին դողդյուն բարձրացրին գրոհելով, և իրար վրա ահ ու սարսափ գցեցին իրենց հարձակումների ձևերով:

Այնտեղ երկու կողմից ոչ սակավ հաղթանդամ մարդիկ, սրի բերանի հանդիպելով, թավալվում, ընկնում էին գետնին, իսկ ճակատամարտը երկու կողմից էլ անլուծելի էր մնում:

Այս անսպասելի սարսափելի դիպվածը տեսնելով՝ Տիտանյան արքան զարհուրեց և ետ քաշվելով, սկսեց բարձրանալ այն բլուրը, որտեղից իջել էր, որովհետև մտածում էր ամբոխի մեջ ամրանալ, մինչև ամբողջ զորքը հասնի, որպեսզի նորից ճակատամարտ տա: Աղեղնավոր Հայկը, այս բանը հասկանալով, իրեն առաջ նետեց, մոտ հասավ արքային, մինչև վերջ քաշեց լայնալիճ աղեղը, երեքթևյան նետը դիպցրեց նրա կրծքի տախտակին, և սլաքը, շեշտակի անցնելով նրա թիկունքի միջով, գետին խրվեց, և գոռոզացած Տիտանյանը այս կերպով կործանվեց, ընկավ վայր ու շունչը փչեց: Իսկ ամբոխը, այս մեծ քաջագործությունը տեսնելով, խուճապահար փախավ:

Հարց 1. Ի՞նչ կառուցվածք ունի Մ.Խորենացու «Հայոց պատմություն» աշխատությունը: (2 միավոր)

Հարց 2. Ովքե՞ր են եղել Մ.Խորենացու երկու մեծագույն ուսուցիչները: (2 միավոր)

Հարց 3. Ինչո՞ւ ենք Մ.Խորենացուն անվանում «պատմահայր», «քերթողահայր»: (2 միավոր)

Հարց 4. Գնահատի՛ր Հայկի ռազմակոչը՝ ուղղված իր գորքին: (2 միավոր)

Հարց 5. Ըստ Մ.Խորենացու՝ մինչև գորքով Հայկի դեմ արշավելը Բելը իր որդուն ուղարկել էր Հայկի մոտ՝ նրանից պահանջելով հնազանդվել իրեն և ապրել, որտեղ ցանկանում է: Հայկը նրան խստությամբ էր պատասխանել: Հանդես գալով Հայկի անունից՝ 5-6 նախադասությամբ շարադրի՛ր Հայկի մերժման խոսքը Բելին՝ հիմնավորելով քո որոշումը: (4 միավոր)

Հարց 6. Համեմատի՛ր Հայկին և Բելին՝ ըստ մարտը վարելու նրանց ռազմավարության: Ինչպիսի՞ հատկանիշներ կառանձնացնես յուրաքանչյուրի համար: (4 միավոր)

Առաջադրանք 2

Միրելի՛ դիմորդ, ստորև ներկայացված է մի հատված Հովհաննես Թումանյանի «Թմկաբերդի առումը» պոեմից: Կարդա՛ այն և պատասխանի՛ր հարցերին:

Բաց արավ ցերեկն իր աչքը պայծառ
Աշխարհքի վերա, Ջավախքի վերա,
Ավերակ բերդին, սև ամպի նրման,
Ծուխն ու թըշնամին չոքել են ահա:

Հաղթության փառքով ու գինով հարբած
Քընած են բերդի և՛ զորքերն, և՛ տեր,
Ու հավիտյան էլ մընացին քնած,
Դավին անտեղյակ, ցավին անտարբեր:

Նըստած է Շահը. նըրա առաջին
Ահա իրիկվան քեֆի սեղանը.
Նայում է Շահը անտեր գահույքին,
Մտքովն անցնում է աշխարհքի բանը:

Աշխարհում հաստատ չըկա ոչ մի բան,
Ու մի՛ հավատալ երբեք ոչ մեկին,
Ո՛չ բախտի, փառքի, ո՛չ մեծ հաղթության,
Ո՛չ սիրած կնկա տըված բաժակին...

Ու լի դառնությամբ հարցընում է նա
Դալուկ, մարմարիոն Թըմկա տիրուհուն.
— Պատասխան տո՛ւր ինձ, մատնիչ
սևաչյա,
Մի՞թե Թաթուլը քաջ չէր ու սիրուն...

— Քաջ էր ու սիրուն քեզնից առավել.
Մի բարձր ու ազնիվ տղամարդ էր նա.
Կնոջ մատնությամբ ամրոց չէր առել,
Չէր եղել կյանքում երբեք խաբեբա...

Էսպես տիկինը տըվավ պատասխան.
Անհուն ցասումից մըռնչաց Շահը.
— Հե՛յ, դահի՛ճ,- գոռաց գազանի նրման.
Դահիճը իսկույն մտավ սրահը:

Հարց 1. Պոեմի ո՞ր տեսակին է պատկանում «Թմկաբերդի առումը» պոեմը: Ինչո՞ւ, հիմնավորի՛ր պատասխանդ: (2 միավոր)

Հարց 2. Հատվածից դո՛ւրս գրիր *համեմատություն, մակդիր, փոխաբերություն* պատկերավորման միջոցներից մեկական օրինակ՝ յուրաքանչյուրի կողքին նշելով տեսակը: (3 միավոր)

Հարց 3. *Նայում է Շահը անտեր գահույքին, // Մտքովն անցնում է աշխարհքի բանը:* Բացատրի՛ր՝ ում գահույքն է անտեր մնացել: Ինչի՞ մասին է մտածում Նադիր շահը, և ինչպիսի՞ տրամադրություն է պաշարում նրան: (3 միավոր)

Հարց 4. Ինչպե՞ս կմեկնաբանես Թմկա տիրուհու պատասխանը: (3 միավոր)

Հարց 5. Ինչպե՞ս է պատժվում Թմկա տիրուհին: (2 միավոր)

Հարց 6. Կապվո՞ւմ է այդպիսի ավարտը պոեմի հիմնական գաղափարի հետ: Ինչպե՞ս. հիմնավորի՛ր պատասխանդ: (3 միավոր)